

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Kuulumisen tasoja ja tasanteita

Läheisyyden luomisen reittejä suomen- ja ruotsinkielisessä aikakausmediassa

Artikkeli tarkastelee kuulumisen käsitteen kautta kolmea aikakauslehti-paria, joista kussakin on ruotsin- ja suomenkielinen lehti. Lehtiparit kohdentuvat samoihin aihepiireihin, kulttuuriin ja yhteiskuntaan, talouteen sekä feminismiin. Tarkoituksena on saada selville laadullisen analyysin kautta, onko ruotsinkielisissä lehdissä vahvempaa kannustusta kuulumiseen. Tulosten perusteella näyttää siltä, että ruotsinkielinen kulttuurilehti *Nya Argus* luo selkeästi kotipesää tunnepohjaisen, elitistisen raportoinnin kautta, kun taas talouslehti *Forum* ja feministinen *Astra* pitävät ehdottomasti aihepiiriä tärkeämpänä kuin ruotsinkieliseen vähemmistöön kuulumista. Analyysissä kuulumista tarkastellaan kahdesta eri näkökulmasta, 'kotona olemisena' tai kuulumisen politiikkana, muutoksena. Muutoskannustusta ei tutkituissa välineissä juurikaan havaittu.

AVAINSANAT: aikakauslehti, kuuluminen, identiteetti, vähemmistö, enemmistö

Suomi on kaksikielinen maa, jossa maan toista virallista kieltä ruotsia puhuu äidinkielenään 5,4 % väestöstä, kaikkiaan noin 290 000 henkeä. Ruotsinkieliset ovat vanha, monessa mielessä etuoikeutettu vähemmistö, ja tämä näkyy myös sen mediatarjonnassa, joka tosin on viime vuosina supistunut. Mutta edelleenkin ruotsiksi on tarjolla kolme päivälehteä, kymmenkunta paikallislehteä, kaksi kansallista radiokanavaa ja yksi televisiokanavan puolikas. Säännöllisin väliajoin (esim. Hbl 9.3.2018, 2.11.2019, 7.6.2019, 20.6.2019, 25.6.2019, 7.7.2019) ruotsinkielisessä mediassa on käyty keskustelua siitä, hoitaako Ylen ruotsinkielinen palvelu kunnolla tehtävänsä. Perimältään on siis kyse siitä, tuottaako julkisen palvelun yhtiö ruotsinkielisille tarjolle riittävästi riittävän monipuolista mediasisältöä. Verrattuna muihin vähemmistöihin ruotsinkielisten mediatarjonta on ruhtinaallista, mutta toki ruotsin asema maan toisena kansalliskielenä on myös lähtökohdiltaan tyystin erilainen.

Ruotsinkielisestä mediatarjonnasta puuttuu populaari aikakauslehdistö. Alati kasvava kaksikielisten joukko seurannee suomenkielistä aikakauslehdistöä, rannikon ja Ahvenanmaan enemmän yksikielinen väestö tilaa ruotsalaisia aikakauslehtiä, jos nyt ylipäättään aikakauslehdistä on kiinnostunut.

Mutta ruohonjuuritason epäkaupallista aikakauslehdistöä on toki olemassa molemmilla kielillä. Suomessa ilmestyy toista sataa¹ pientä ruotsinkielistä aikakauslehteä. Enemmistö on jäsenlehtiä, mukana on muutama asiakas- tai harrastelehti. Levikit ovat muutamia satoja, joidenkin kohdalla ehkä vain kymmeniä. Koko pienlehdistöämme käsittävällä verkkosivustolla² on suomenkielisten lehtien jakauma toisenlainen – jäsenlehdet ovat selvänä vähemmistönä. Luetteloa dominoivat erilaiset harrastelehdet. Näiden pienlehtien lisänä suomenkielisellä puolella on poikkeuksellisen rikas ja monipuolinen populaariaikakauslehtien kirjo – jotkut väittävät sitä maailman monipuolisimmaksi väkilukuun suhteutettuna.

Kenen joukoissa seisot?

Tästä asetelmasta lähti kehittymään tutkimuskysymykseni. Haluan tietää, lähestyvätkö ruotsinkieliset aikakauslehdet lukijoitaan toisin kuin suomenkieliset. Vaikka emme enää Johann Gotfried von Herderin (esim. Forster 2002) tapaan uskokaan, että aito yhteisöllisyys rakentuu pelkästään kieliyhteisön varaan, eurooppalaisia kielivähemmistöjä koskevassa tutkimuksessa on käynyt selväksi, että oman kielisellä medialla on tärkeä osuus vähemmistön yhteisöllisyyden tukijana (esim. Moring 2017).

Jotta tällaista mukaan kutsumisen testausta voi tehdä, tulee katse ulottaa myös pienlehtiin. Ne voidaan lukea yhteisömediaan, josta on viime aikoina Euroopassakin kiinnostuttu – aikaisemmin yhteisömedian (*community media*) on katsottu kuuluvan kehitysmaiden mediasfääriin (esim. Rodriguez 2001; Custodio 2016). Kahdeksankymmenluvulta lähtien tämä 'kolmas mediasektori' (Coyer & Hintz 2010) on saanut kosolti jalansijaa Euroopassakin, vaikka epäilyjä on ollut, ettei se mahtuisi tiukkaan paalutettuun eurooppalaiseen mediamaisemaan. Toisin on käynyt. Suomessa varsinaista yhteisömediaa ei ole montakaan, mutta Euroopassa on kaikkiaan yli 2500 yhteisöradiota ja noin 600 yhteisötelevisiota (Coyer & Hintz 2010). Yhteisömedia tarjoaa paikallisuutta, läheisyyttä ja yhteisiä intressejä maanosassa, jonka muilla mediasektoreilla kaupallisuus vahvistuu ja isot mediatilat etäännyvät vastaanottajistaan. Pienmedia on intiimimpi, ja siinä kieli on keskeinen. Se luo yhteisyyttä ja läheisyyttä.

Pienmedian eri muodot voivat erityisen hyvin maissa, joissa on vähemmistöjä; ne ovat yhtäältä osa maahanmuuttajien kotouttamisprosessia ja toisaalta vanhojen vähemmistöjen henkireikiä esimerkiksi keskisessä Euroopassa. Pienmedian toimijat ovat aktivisteja, mutta tänä päivänä he eivät yleensä kutsu mukaan vallankumoukseen kuten 1990-luvun Iranissa (Sreberny-Mohammadi & Mohammadi 1994). Kiistatta nämä välineet tekevät eroa 'meidän' ja 'heidän' välille monikulttuurisissa

yhteisöissä. Sanasto on usein edelleen sotaisaa: Euroopan pienlehdet ja niiden tutkijat käyttävät tavan takaa sellaisia sanoja kuin 'taistelu', 'sota' ja 'kamppailu' (Bailey 2019, 414–415) Toisaalta ne toimivat myös leppeämmin. Nehän jo pelkällä olemassaolollaan tarjoavat linkin niin sisään kuin ulos, laajempaan yhteiskuntaan.

Oletukseni on, että ruotsinkielisellä puolella inkluusiomekanismit, mukaan kutsumiset³ (esim. Labonte ym. 2004), ovat vahvempia kuin suomenkielisellä puolella. Varsinkin näinä aikoina, kun kaksikielisyys vahvistuu ruotsinkielisellä puolella ja erityisyys on vaarassa himmentyä, ruotsinkielisen identiteetin korostamisen tarpeen voi kuvitella lisääntyvän. Varsinaisesta kielitaistelusta ei toki ole kyse, se käytiin lähes vuosisata sitten. Ruotsinkielinen vähemmistö on integroitunut syvästi suomalaisen yhteiskuntaan. Nyt on enemmänkin kyse elävän ruotsinkielisen kulttuurin olemassaolon taistelusta – siihenhän keskustelut Svenska YLE:n toiminnastakin perimmältään viittaavat.

Ehkä osuvimmin etsimiäni sisään- ja ulossulkemisen käytäntöjä voi analysoida kuulumisen (*belonging*, esim. Savage ym. 2005; Hiltunen 2019, 79–81) käsitteen kautta. Sosiologi Nira Yuval-Davis (2004, ks. myös Hiltunen ym. 2019) erottelee kuulumisen ja kuulumisen politiikan. Kuuluminen viittaa emotionaaliseen 'kotona olemisen' tunteeseen, kuulumisen politiikkaa taas tuottavat erilaiset yhteisön koossapitämiseen ja kohentamiseen liittyvät projektit. Kuuluminen ei tähtää muutokseen, kuulumisen politiikka pyrkii siihen. Yuval-Davisille keskeinen käsite on intersektionaalisuus, tarkastelutapa, jossa monien tekijöiden katsotaan vaikuttavan samanaikaisesti yksilön identiteettiin ja asemoitumiseen yhteiskunnassa. Feministi Yuval-Davis puhuu usein monensuuntaisesta alistamisesta; minä pyrin käyttämään käsitettä vain osittain, vaikutusten risteyspaikan määrityksenä. Kaisa Ahvenjärvi (2019) on taitavasti erotellut tällaisia kuulumisen muotoja saamelaisesta kuvataiteesta. Tutkituissa lehdissäkin oletan löytäväni erilaisia annoksia yhdessäolon lujittamista tai sen kehittelyä.

Kuulumista voi ajatella kiinnittymisenä konkreettisiin paikkoihin ja symboleihin, mutta myös yksilön paikantumisena. Kuulumisen käsitettä on käytetty erityisesti yhteisöihin ja ryhmiin identifioitumisen yhteydessä (esim. Hiltunen ym. 2019). Kuuluminen on joskus nähty identiteetin jatkumona, joskus sen kritiikkinä. Kuulumisen voi nähdä kevyempänä identifioitumisen muotona, ja sen on katsottu selittävän paremmin liikkuvan nykyihmisen kokemusta kuin identiteetin, jonka ydintä on pidetty pysyvänä (Korhonen 2019, 48–50); toki usein identiteetti on jaettu pysyviin ja herkemmin vaihtuviin osiin (esim. Kivikuru 2000).

Yhtä kaikki kuulumisen tuntuu sopivan keveältä ja diffuusilta työkalulta erottelemaan ruotsin- ja suomenkielisiä kutsuja yhteisöön aikakauslehtien analyysissä. Kuten Hiltunen (2019, 80) toteaa, kuulumisen strategioita, erontekoja ja ulossulkemisia voi analysoida esimerkiksi kerronnan, tyylin ja näkökulmien kautta: mitä otetaan mukaan, mitä rajataan pois. Thomas Tufte (2015, 63–70) on kehittänyt muistityön (*memory work*) strategioita, jotka voivat olla joko konservatiivisia, säilyttäviä tai yhteiskunnalliseen muutokseen tähtääviä. Median pönkittämien valtamuistojen – usein visuaalisten yksinkertaistusten – laitamilla, alla ja yllä on tarjolla muutokseen tähtääviä muistumia epäoikeudenmukaisuuksista, vastarinnasta tai kritiikistä valta-

muistoja vastaan. Myös vastarinnan rakentamisessa medialla on olennainen tehtävä, vaikkakin se lähinnä pyrkii voimistamaan jotakin sellaista, joka jo on olemassa: nimiä, mainintoja, kuvia tai pilakuvia, jotka sopivat kulloistenkin strategianrakentajien pasmoihin.

Muistityön tutkimus on tullut viime aikoina muotiin, joskin se on pysynyt teoreettisesti vaatimattomana ja hajanaisena (Tuftte 2015, 58). Tuftte (emt.) katsoo, että useimmat viime aikojen sosiaaliset liikkeet syntyvät muistityön kautta, mutta tätä ulottuvuutta ei ole systemaattisesti kehitetty, ja siksi muistityö on osallistamisessa usein jäänyt sattumanvaraiseksi. Oletan, että erityisesti kuulumisen politiikassa Tuftten esittelemille muistityön käytännöille on sijaa.

Erontekoa on tutkinut myös Göran Bolin (2018). Hän on tutkinut me-kuulumisen (*we-sense*) ja he-kuulumisen (*they-sense*) strategioita yli sukupolvien ruotsalaisessa ja virolaisessa mediassa. Bolin korostaa narraation voimaa, joka kantaa turvallisuuden tunnetta ja jatkuvuutta yli sosiaalisen muutoksen. Bolinin pohtima meistyminen on selkeästi säilyttävää, ei toimintaan tähtäävää kuten Tuftten.

Oman näkökulmansa kuulumiseen tarjoaa Intialais-ugandalainen, Englantiin lopulta asettunut sosiologi Avtar Brah (2005; Roman & Henry 2015). Hän on puhunut osittain itsensä kautta muistin tuoksuhäivähdyksistä (*scent of memory*) identiteetin muodostumisesta ja ennen kaikkea sen ylläpidosta. Hajunhan väitetään olevan ihmisen aisteista se, joka ulottuu pisimmälle historiaan. Hajuhäivähdyksen käsite saattaa itse asiassa sopia paremmin tutkittujen lehtien tilanteeseen kuin eksplisiittisemmät meistymisen muodot tai niiden puute. Brah kuvailee hentoja ajatushäivähdyksiä, jotka kasvattavat erontekoa yksilöstä lähtien, mutta kasvavat suuremmissa yhteiskunnallisissa raameissa ja saattavat vaikuttaa yksilössä isoihinkin periaatteellisiin näkemyksiin.

Inklusion mukana kuvaan tulee osallistumisen käsite. Kutsuvatko lehdet lukijoitaan osallistumaan lehdentekoon ja lehden edustamaan arvomaailmaan? Ajatus osallistuvasta käytännöstä (*participatory practice*, Ahva 2017) tuntuu tässä oikeammalta kuin varsinainen osallistuva journalismi (*participatory journalism*, Singer ym. 2011), joka haastaa vahvemmin niin osallistumista kuin journalismin tekemistäkin. Osallistuvassa käytännössä on tulkintani mukana yksinkertaisesti kyse siitä, että yleisön jäsenet vaihtelevin muodoin ja vaihtelevalla intensiteetillä osallistuvat journalismin käytäntöihin joko tekemällä itse tai osallistumalla päätöksentekoon.

Tätä tekstiäni voisi ehkä nimittää erilaisten teoreettisten mahdollisuuksien makuskeluksi. Yritän suppeiden aineistojeni avulla saada tuntumaa siihen, miten pieni, kansalaisia lähellä toimiva media pyrkii saamaan otteen vastaanottajistaan, kukaties yllyttämään toimintaakin. Me-kuulumista siis yritän hahmotella, mutta ehkä enemmän Hiltusen (2019), Tuftten (2015) ja Brahin (2005) kuin Bolinin (2018) hengessä. Oletan, että osallistuminen ja osallistaminen syntyvät muistojen ja niiden kautta syntyvien uusien kytkentöjen kautta. Alan harvat klassikot (Lowenthal 1984, Lee Patterson 2015, 69–72) ovat useasti korostaneet aikakauslehden kykyä hahmottaa 'ajan ydin' ja tällä tavalla kannatella jatkuvuutta yli isojenkin muutosten.

Aikakauslehti ei tee kuolemaa

Identiteetin rakentamista, ylläpitoa ja identiteettipoliittikkaa on Suomessa tutkittu paljonkin eri näkökulmista (esim. Alapuro 1979; Klinge 1997; Moring 2017, 2019; Saukkonen 1999, 2011). Näiden tutkimusten mukaan medialla on ollut iso osuus identiteettien rakentumisessa. Erityisesti Moring (2017, 2019) on analysoinut Euroopan vähemmistökielisen median kompleksisuutta näissä prosesseissa.

Aikakauslehtiä ei edellä mainituissa tutkimuksissa ole yleensä mainittu. Aikakauslehti on median muodoista vähiten huomioitu ja tutkittu. Valtaosa tehdystä aikakauslehtitutkimuksesta keskittyy tuotantoon ja markkinointiin sekä niin sanottuun gratifikaatiotutkimukseen (Mersey 2015, 519–524). Tämän päivän mediamaisemassa aikakauslehti tuntuu edustavan ikivanhaa brändiä, ja siltä tuntuu uupuvan se draaman maku ja keveys, jonka varassa esimerkiksi sosiaalinen media menestyy. Aikakauslehteä on alituisen moitittu hitaudesta ja kankeudesta, ja sen on arveltu pian katoavan kokonaan (Prior-Miller 2015, 24–27). Yksi viime vuosien kiintoisimmista alueen tutkimuksista on Mehita Iqanin (2012) analyysi aikakauslehdistä konsumerismin myyntitykeinä. Työn oivaltavan empirian lähtökohtana on lontoolainen lehtikoju, sen tarjonta ja sen käyttäjät.

Suomalaiset aikakauslehtitutkijat ovat olleet fokukseltaan kapeampia, mutta meilläkin on syntynyt inspiroivia suurennuslasitarkasteluita. Maija Töyry (2005) on tutkinut lukijasopimuksia. Hänen mukaansa esimerkiksi naistenlehden lukijasopimus saattaa rakentua sen ristiriidan varaan, jonka nainen kohtaa arjessaan: pitäisikö mennä töihin vai hoitaisiko lapsia kotona. Laura Saarenmaa (2010) taas on pohtinut muun muassa aikakauslehden roolia populaarissa muistelutyössä. Aikakauslehden olemus on kiistatta osoittautunut jäykähköksi. Sillä on muun muassa ollut vaikeuksia sovittaa sano- maansa verkkoon (Sonkamuotka 2013).

Aikakauslehti ei kuitenkaan alkuunkaan edusta katoavaa mediamuotoa sellaisissa maissa kuin Norja, Suomi tai Baltian maat (Ytre-Arne 2013; Töyry ym. 2011; Rožukalne 2012). Suomessa aikakauslehtien kokonaisluku on yhä yli 3000, ja uusia lehtiä syntyy vuosittain lähes 250 (Kivikuru 2017). Aikakauslehden on sanottu kantavan erityistä suhdetta vastaanottajaansa. Anda Rožukalne on tiivistänyt asian näin: “[...] aikakauslehti-media voi osoittaa luontevasti ihmisen aseman yhteiskunnassa ja auttavan häntä löytämään sen yhteiskunnallisen ryhmän, johon haluaa kiinnittyä” (Rožukalne 2012, 107).

Kaupallisen aikakauslehden tilanne on viimeisten 15–20 vuoden aikana vaikeutunut niin meillä kuin muissakin ’aikakauslehtimaissa’. Talous on heikentynyt, ja valtavirta-aikakauslehdet ovat ajautuneet toimimaan tavalla, joka tukee vahvasti Iqanin väittämää kulutuskulttuurin vahvistamisesta, vastaanottajan käsittämisestä ainoastaan kuluttajana, tuotteiden tai elämäntyylien ostajana (Iqani 2012, 166–172). Silti vuoden 2008 talouslama korvensi suomalaisia aikakauslehtiä paremmin kuin muuta mediaa; tilanne oli vastakkainen 1990-luvun alun lamassa (Kivikuru 2017).

Aikakauslehtijournalismi itsessään ei toki ole kuollut, se on vain osin siirtynyt muille kanaville. *Long play* -journalismi, sanomalehtien viikonloppunumerot ja verkon, radion ja television monet syventävät ja pohdiskelevat ohjelmat tarjoavat tavan takaa esi-

merkkejä klassisesta featurejournalismista. Samoin elämäntaparaportointi (*lifestyle*) on nykyään osa niin sanottua vakavaakin mediatarjontaa. Kiinnostavaa kyllä Suomeen on viime vuosina vaihtanut syntyä myös poliittinen aikakausmedia. Puoluelehdistömme on järjestään – kaiki pääosin taloudellisista syistä ja vaihtelevin ideologisista annostuksin – siirtynyt aikakauslehtiformaattiin⁴.

Kaiken tämän ulkopuolella on vielä yksi vireä aikakauslehtirengas, vähän tutkittu pienlehdistö. Kyse on määrällisesti huomattavasta lehtikentästä: *Kulttikassassa* ja *tidskrift.fi:ssä* on lueteltu kaikkiaan lähes 300 lehtititteliä. Kyse on jäsenlehdistä, harrastelehdistä, epäkaupallisista asiakaslehdistäkin. Levikit ovat pieniä. Jotkut tämän ryhmän lehdet ovat siirtyneet verkkoon, valtaosa ei.

Kohdistan tarkasteluni myös näihin välineisiin. Kaupallisen aikakauslehden yleisösuhte vaikuttaa löytyneen samaan tapaan kuin valtamedian ylipäättään, vaikka molemmat pyrkivät rakentamaan läheisyyttä verkon avulla. Voisiko kuvitella, että ikivanha aikakauslehtimuoto, pienlehti, pystyy pitämään yllä lähikontaktia yleisöönsä? Vertailu-ulottuvuus tuo kierroksia lisää tutkimusasetelmaan. Haluan tutkia, vaikuttaako vähemmistöasema ruotsinkielisten aikakauslehtien puhuttelutapoihin eri tavalla kuin suomenkielisten. Tämän alueen mediatutkimus etenkin pienlehtien osalta on niukkaa (Moring 2017; Olesen 2015; Mastro 2017) ja todistaa oikeastaan vain sen, että vähemmistöasema vaikuttaa yleisösuhteeseen, useimmiten negatiivisesti. Muistityö jättää vähemmistöön kuuluvat ulkopuoliksi, jos median kohderyhmänä on valtaosa kansasta. Varsinaisia saman tyyppisiä vertailuja kuin omani en ole kirjallisuudesta löytänyt, joten tulkittakoon tämä yritykseni kokeiluksi.

Lehtiparit ja tutkimuskäytännöt

Valitsin tutkimusasetelmaani kolme lehtiparia aikakauslehtikentältä. Ideana on, että ne puhuisivat suurin piirtein samantyyppisistä asioista kahdella eri kielellä. Valituiksi tulivat kulttuuria ja yhteiskuntaa käsittelevät *Nya Argus* ja *Kanava*⁵, talouslehdet *Forum* ja *Talouselämä*⁶ ja feministiset julkaisut *Astra* ja *Tulva*⁷. Parhaiten asetelmaan istuvat *Nya Argus* ja *Kanava*, joiden historia ja suuntautuminen ovat hyvin samankaltaisia; *Kanava* tosin on vaihtanut nimeä useampaan kertaan. *Nya Arguksen* historia juontaa 1800-luvun lopulle ja *Kanavankin* melkein, ja niiden kohdennus on hyvin samankaltainen, vaikka *Kanavalla* onkin astetta enemmän yleislehden piirteitä. Feministiparissa suhde on sellainen, että *Astralla* on historiaa tuntuvasti enemmän kuin Naisasialiitto Unionin suhteellisen tuoreella jäsenlehti *Tulvalla*. Mutta kohdennus on hyvin samankaltainen, ja levikit ovat niukat. Talouslehdistä *Forum* mahtuu kutakuinkin pienlehden muottiin, *Talouselämä* on jo selkeästi 'normaalilehti', kohtuullisen laajalevikkinenkin. Mutta kohdennus on molemmilla hyvin samantyyppinen. Feministilehdet ja talouslehdet ovat aktiivisia verkon hyödyntäjiä. *Nya Arguksen* ja *Kanavan* verkon käyttö on aikakauslehdiksi kovin vähäistä.

Analyysini on laadullinen, joskin hyvin karkea määrällinen tarkastelu kuuluu mukaan; laadullinen sisällön erittely on keskeinen, ja sen tukena olen käyttänyt sup-

peasti argumentaatioanalyysiä (Kakkuri-Knuutila & Halonen 1998). Analyysi siis tarkastelee teemoja, niiden toistoa, kirjoittajia, näkökulmia ja tyyliä mukaan kutsuvina tai joukosta vierottavina elementteinä sekä oman kohdeyleisön ilmi- tai piilomäärittelyjä, kaikkea tätä kielen kautta. Tätä on syytä korostaa ennen kaikkea siksi, että kuulumisen strategiat ovat feministijulkaisuissa hyvinkin vahvoja, mutta tässä tarkastelussa tutkin ainoastaan näidenkin lehtien kielisidonnaisuuksia.

Tarkastelukulmat ovat:

- oman ryhmän ideologinen tai ammatillinen määrittely
- eronteko omasta ryhmästä.

Elementtejä on tarkasteltu lähtien siitä, miten aiheet ja teemat on valittu ja miten teemojen yhteydessä on tarjottu näkökulmia ja/tai henkilö nimiä sekä miten teksti on muotoiltu, miten metaforia ja muita tekstin elementtejä on käytetty. Analyysi osoittautui osin ongelmalliseksi, koska nämä kaksi ulottuvuutta eivät helposti yhdisty. Lisäksi kävi vaikeaksi hahmottaa se, miten inkluusiotutkimuksen valtavirta toimii pyrkinessään kannustamaan yleisöä tulemaan mukaan ja osallistumaan (Soan 2004). Tällainen tutkimus keskittyy useimmiten erityisryhmien mukaan kutsumisen problematiikkaan, josta tässä ei varsinaisesti ole kyse.

Lukuun ottamatta kahta *Astra*-lehden viivästynyttä numeroa vuodelta 2017 kaikki tutkitut lehdet ovat vuoden 2018 loppupuolelta, pariin lehdet mahdollisimman samanaikaisia. Ilmestymisaikataulujen erot ovat asettaneet tähän seikkaan haasteita. Jokaisesta lehdestä on mukana kolme numeroa⁸ ja näiden lisäksi mukana on joitakin erityisnumeroita.

Ensi kierros

Analyysin ensi kierros perustuu karkeaan määrällis-laadulliseen sisällönerittelyyn ja mahdollisimman systemaattisiin havaintoihin. Sisällönerittely on hankalaa nykyaikaisissa aikakauslehdissä, pienissäkin, monimutkaisen taiton ja osastojaon (*Forum*, *Talouselämä*) sekä digitaalisten erikoisuuksien (*Astra*, *Tulva*) vuoksi. Tämä analyysi perustuu juttujen lukumääriin, ei niiden laajuuteen. Vain varsinaiset jutut on otettu mukaan. Lehtiin kuuluu runsaasti havaintoja ja pikkutietoa, joita on mahdoton sovittaa sisällönerittelyyn raameihin.⁹ Varsinkin tutkituissa talouslehdissä tämä erottelu oli hankalaa.

Pari 1: *Nya Argus ja Kanava*

Nya Arguksen taitto ja rakenne antavat erittäin vanhanaikaisen vaikutelman; sisältö tuntuu melkein esseekokoelmalta. Juttuja on 5–7 numeroa kohden. Tarkempi lukeminen osoittaa, että lehti on tuntuvasti ajankohtaisempi kuin ensi vaikutelma ohjaa olettamaan. Lehden pääkohteina ovat kirjallisuus, musiikki ja teatteri (35% jutuista), mutta mukana on myös kansainvälistä politiikkaa (20%), kansallista politiikkaa ja

taloutta (15%), Suomen historiaa (15%) ja Pohjoismaiden ja Baltian historiaa (15%). Pohjoismaiden asioita lehti käsitteli tutkimuksessa aineistossa tuntuvasti vähemmän kuin osasi odottaa. Tyypillistä lehden monikärkiselle tavalle käyttää ajankohtaiselementtejä 'iättömämpien' asioiden virikkeinä on numeron 12/2018 pääkirjoitus Suomen historian tuntemuksen merkityksestä. Pääaiheen rinnalle juttuun on kytketty tuolloin ajankohtainen saudiarabialaisen toimittajan Jamal Khashoggin murha.

Ainoastaan kolme juttua pohtii suoraan suomenruotsalaisuutta tai ruotsinkielisten asemaa Suomessa, mutta ruotsin kielen asema kuulumisen strategiana paistaa tavan takaa teksteistä, joiden päähuomio on toisaalla. Kirjallisuusjutut käsittelevät järjestään suomenruotsalaista kirjallisuutta. Sen sijaan demokratiaa, korkeakoulupolitiikkaa ja Suomen politiikkaa koskevat jutut eivät kohdennu erityisesti ruotsinkielisiin, vaikka nimet ja viittaukset ovat kahta asiantuntijakirjoitusta lukuun ottamatta ruotsinkielisiä. *Nya Argus* julkaisee myös novelleja ja runoja. Kuvia on niukasti.

Kanavan juttumäärä numeroa kohden on tuntuvasti suurempi kuin *Nya Arguksen*: 14–18 artikkelia, 2–6 katsusta, 2–6 debattitekstiä ja 2–3 kolumnia. Jutut ovat tuntuvasti lyhempiä kuin ruotsinkielisessä vertailuparissa, mutta kuvat ovat yhtä harvinaisia kuin siinä. *Kanava* vaikuttaa tuntuvasti ajankohtaisemmalta kuin *Nya Argus*, koska se käsittelee Suomen politiikkaa, taloutta ja lähistoriaa. Jutut tuntuvat olettavan, että lukijat jo tietävät jotakin niistä ajankohtaisilmiöistä, joita lehti nostaa esiin. Valtaosassa teksteistä on väittävä sävy; väitteiden vahvuus vaihtelee. Samat kirjoittajien nimet kertautuvat numerosta toiseen. Lehden taitto, otsikointi ja intro-ot ovat lähempänä konventionaalista journalismia kuin *Nya Arguksessa*.

Suomen poliittis-taloudellista tilaa käsittelee yli puolet (55%) *Kanavan* jutuista, kansainvälisiä asioista viidennes (22%), kirjallisuutta ja teatteria 8% ja tulevaisuutta 5%. Vahvoja kotimaisia teemoja tutkimuksissa numeroissa olivat Suomen korkeakoulupolitiikka ja Venäjän kehitys. Kirjoittajat olivat kaikki suomenkieliseen väestöön kuuluvia, mutta vuoden kirjoittajalistassa oli muutama ruotsinkielinenkin. Näkökulmissa ei ole viitteitä ruotsinkieliseen kielivähemmistöön.

Kiinnostavaa kyllä suomen kielen asema sivistyskielenä saa *Kanavassa* enemmän sijaa kuin ruotsin kielen asema *Nya Arguksessa*. Itse asiassa kyse on samasta teemasta, mutta *Kanava* käsittelee sitä laajemmin: tutkimusajankohtana puhuttiin siitä, että pienet pohjoismaiset kielet, suomi yhtä lailla kuin ruotsi, ovat vaarassa päätyä 'keittiökieleksi', jos tutkimuksen pääkieleksi tulee englanti.

Pari 2: *Forum ja Talouselämä*

*Forum*in numeroissa on nelisenkymmentä juttua, joskin eronteko pienten 'varsinaisten' juttujen ja minikommenttien¹⁰ välillä on vaikeaa. Lehti pyrkii tuomaan aiheensa lukijaa lähelle tarjoamalla kiinnostaviksi runsaasti nimiä, graafisia esityksiä, kolumneja ja haastatteluja, verkkoversiossa myös blogeja. Yksittäisillä numeroilla on ajankohtaistalouden ohessa – talousjulkisuuden pyörät pyörivät kierrosta hitaammin kuin politiikan, kuukausilehtikin pysyy aika hyvin mukana – usein erityisteemoja. Tutki-

tuista numeroista yksi kohdentuu ruokaan ja toinen talouskirjallisuuteen. Ruokateema laajenee tilastoista pohdiskeluiksi rikkaiden ja köyhien oloista maailmassa ja kestävästä kehityksen strategioihin. Kirjallisuusteema taas avartuu osin esitteleväksi, osin kriittiseksi käsittelyksi Silicon Valleyn tuottamasta kirjallisuudesta. Kaikki tutkittujen numeroiden kirjoittajat ovat ruotsinkielisiä kuten myös juttujen haastateltavat. Kuitenkin melkein kaikissa jutuissa puhutaan Suomen taloudesta, ei ruotsinkielisen Suomen taloudesta. Näkökulmassa on ikään kuin kaksi-kolme kierrosta. Kielivähemmistön näkökulmista lähdetään liikkeelle, mutta saatetaan päätyä Kaliforniaan.

Talouselämä on astetta ajankohtaisempi kuin kuukausilehti *Forum*, mutta lehti pyrkii myös vahvasti analyttisyyteen. Varsinaisia juttuja on joka numerossa viitisenkymmentä, ja lisänä on erilaisia kolumneja, pikkukatsauksia ja kuvaesityksiä. Lehden peruslinja on kiintoisan ristiriitainen – se tuntuu olevan jatkuvasti vastahangassa vakiintuneen erikoislehti-imagon kanssa, poimien esitystapaansa myös tabloidisaation piirteitä. Kohdennus on suomalaisissa instituutioissa ja liikkeissä, mutta esitystapaa värittävät liike-elämän kärkinimien haastattelut. *Talouselämä* seuraa kansainvälistä taloutta enemmän kuin Pohjoismaihin selkeästi keskittynyt *Forum*. Kansainvälisissä jutuissa on aina linkki Suomeen.

Lehden esitystapa on *Forumin* tapaan valtavirtajournalistinen, ja kuvia käytetään runsaasti – useimmiten kuvia ihmisistä, jotka ovat liikkeessä. Asiantuntijaosastot sen sijaan noudattavat asiantuntijatekstien tyyliä taulukoineen ja kuvioineen. Kaikki tutkittujen numeroiden kirjoittajat ovat suomenkielisiä, mutta joka numerossa oli 1–2 haastattelua tai tapahtumaselostusta, jossa on mukana ruotsinkielisiä talousasiantuntijoita. Yhdessä numerossa on kansijuttuna ruotsinkielisen perheyriyksen uusi nuori johtaja. *Talouselämän* toimitus on tuntuvasti laajempi kuin ainoankaan muun tässä tarkastelussa mukana olleen lehden, joten enemmistö jutuista on oman toimituksen tekemiä.

Pari 3: *Astra ja Tulva*

Astrassa on numeroa kohden 12–14 juttua. Lehti julkaisee usein teemanumeroita, joiden koostumus on toisenlainen. Lehden 100-vuotisjuhlanumerossa (*Astra* 2/2018) on 34 juttua. Tämän lehden aihepiiri on laveampi kuin muiden: se käsittelee ruotsinkielisen naisliikkeen historiaa vuodesta 1919. *Astran* kaikki jutut kohdentuvat naiseuteen, mutta painotukset vaihtelevat numerosta toiseen. Yhdessä otokseen kuuluvista lehdistä oli teimana naiseus ja ikä.

Otoksen lehtiä sisältökompositio on seuraava: sosiaaliset kysymykset (15%), feministin strategiat (15%), ikä (15%), terveys (15%), solidaarisuus (10%), sosiaaliset suhteet (10%), historia (10%), naisten organisoituminen (8%) ja kansainväliset asiat (5%). Kansainväliset teemat käsittelevät naisten asemaa Meksikossa, Italiassa ja Englannissa; viitteitä Pohjoismaihin nousee esiin useissa jutuissa. Uhriutumisen ja sen välttäminen ovat teemoja, joihin lehti palaa usein. Valtaosa kirjoittajista ja kuvaajista on ruotsinkielisiä, mutta mukana on muutamia suomenkielisiäkin. *Astra* ei missään tutkituista lehdistä viittaa kertaakaan *Tulvaan*, kun taas viittauksia ruotsalaisiin ja brittiläisiin kirjoittajiin nousee esiin muutaman kerran.

Tulvassa on 10–12 juttua numeroa kohden. Teemanumeroita ilmestyy usein, ja ne ovat keränneet mainetta. Taiton ja runsaan kuvituksen erikoisuudet – muun muassa käsikirjoitetut tekstit – aiheuttavat sen, että lehti on aika vaikealukuinen. Lehden toimituspolitiikka tempoilee, ja kirjoitustyyli vaihtelee jutusta toiseen; välillä sävy on hyökkäävä, välillä faktoilla argumentoiva, välillä melkein pä naiivi. Lehti ilmeisesti tavoittelee lukijoiden yllättämistä, joskus sokeeraamistakin. Esimerkiksi työtä koskevassa teemanumerossa vain yksi sosiologisesti väritynyt juttu käsittelee työtä yleisemmin, numeron muut jutut ovat henkilökuvauksia ihmisistä, jotka työskentelevät toinen toistaan omituisemmissa ammateissa. Samassa numerossa on melkein 30 sivua erikoisia kuvia työn tekemisestä. Pääteemojen osuudet tutkituissa numeroissa ovat: visuaalinen kulttuuri (18%), koirat (17%), työ (15%), alistus (10%), homoseksuaalisuus ja transseksuaalisuus (10%), feministien haastattelut (10%), virolaiset miehet (10%), dragkulttuuri (5%) ja kauneus (5%). Kaikki kirjoittajat ovat suomenkielisiä. Kertaakaan lehti ei viittaa *Astraan*.

Vähemmistön kutsut ovat kuiskauksia

Pyrin analyysissä etsimään parien ruotsinkielisten jäsenten teksteistä kuulumisen kokemusta. Siinä erilaiset – eksplisiittiset tai implisiittiset – määritelmät nousivat keskeisiksi. Miten tekstit suhtautuvat kansaan ja sen osiin, vähemmistöihin, kuulumiseen ja kuulumisen vaihtamiseen? Myös tekstintekijöinä ja teksteissä esiintyvät henkilöt poimin mukaan kuulumisen indikaattoreina, ja luonnollisesti kirjasin suorat toimitaan mukaan kutsumiset. Ristiriitoja ei kertynyt sanottavasti, sen sijaan me-kokemuksissa oli kerrostumaeroja. Osa oli selkeitä ja yksiselitteisen tuntuksia, osa epämääräisempiä, muistin hajuhäivähdyksiä.

Käsittelystä lehdistä eniten ruotsinkielisyyteen kutsumisen kerrostumia tarjosi ehdottomasti *Nya Argus* ja vähiten *Astra*, jonka viitekehys näyttäytyy ainoastaan aatteeseen kytkeytyvänä. Käytetty kieli on kautta linjan luontevaa, vailla juhlallisia sävyjä, mutta ei *Forumia* lukuun ottamatta juurikaan journalistista. Varsinkin *Nya Argus* keskustelee lukijoidensa kanssa kuin perhepiirissä.¹¹ Tuften (2015) mainitsemia diskursiivisia avauksia yhteisiin kokemuksiin on runsaasti, mutta ne ovat hienovaraisia ja katsovat usein taaksepäin. *Astran* tyyli on historianumeroa lukuun ottamatta feministejä mukaan kutsuva mutta muutoin tiukkarajainen. *Forum* ei näyttäytyy erityisen kiinnostuneelta kielestä sinällään, mutta se kuitenkin toimii kieliyhteisön sisällä ja houkuttelee lukijoitaan kiinnostumaan kirjoitetuista asioista tarjoamalla ne hyvin helpossa muodossa valtavirtajournalismin tapaan. Perimmältään siis viitteet kohdentuvat kuitenkin ruotsinkieliseen vähemmistöön. Eksklusiota, ulkopuolelle jättämistä kielen perusteella ei teksteistä löydy.

Nya Arguksen argumentointi edellyttää välillä älyllisiä hyppäyksiä mutta on ystävällistä ja sisäänlämpiävää. Lehti viittaa tavan takaa suomenruotsalaisiin henkilöihin tai ilmiöihin, myös käsitellessään ulkomaisia tapahtumia. Näin syntyy eräänlainen turvallisuuden filteri lehden käsittelemille asioille. Keskusteluun osallistumisen kutsuja

tarjotaan, mutta sävy *Nya Arguksen* ja *Astran* välillä on melkeinpä dramaattisesti erisävyinen myös kielen pohjalta. *Astra* viittaa suoraviivaisesti pohjoismaisiin ja joskus angloamerikkalaisiin nimiin ja ilmiöihin, ei juuri koskaan ruotsin- tai suomenkielisiin. Kiinnostavaa kyllä, lehti pyrkii kaiketi vakuuttamaan juttujensa korkeasta tasosta tarjoamalla uutтерasti kirjoittajiensa akateemisia tutkintoja.

Nya Arguksessa ja silloin tällöin myös *Forumissa* käytetty vivahteikas ruotsin kieli asettaa lukijakunnalle rajat. Kulttuurinen koodi on selvä. *Astralle* kieli on pääosin vain väline. Lukijoita kutsutaan mukaan, mutta ei siksi, että he ovat ruotsinkielisiä vaan siksi, että feminismin asia näytetään heille kiintoisana mutta vaateiliana.

Yksi ero lehtien välille syntyy verkkosivuista. *Nya Argus* kertoo verkkoalustallaan ainoastaan lehden historian ja hintatiedot, ei muuta. *Forumille* ja *Astralle* verkkosivut ovat erittäin tärkeä alusta, jolla lehdet toimivat vähintään yhtä innokkaasti kuin paperiversiossa. Verkko on merkittävä jakelukanava, joskaan intensiiviseen keskusteluun lukijoiden kanssa näiden lehtien verkkosivut eivät yllytä. Aika kesyjä ovat kaikki. *Forum* on verkkokäyttäytymisessään ehdottomasti innovatiivisin ja yllyttävin, *Astra* tarjoaa verkossa etupäässä samat juttunsa kuin paperilla. *Forum*in ylläpitämässä LinkedIn-verkostossa, *Affärsnätverket Forumissa*, todella keskustellaan ammattiasioista. KarriärForum-palsta kertoo suomenruotsalaisen liike-elämän nimitykset ja siirrot, mutta verkkosivut myös kannustavat lukijoita ilmaisemaan mielipiteitään vaikkapa Ruotsin tai Tanskan lehtien kielenhuollosta tai muodista, ruuasta, lomavietosta. Kohuullisen runsaasti lukijat käyttävätkin tätä kanavaa.

Jos tulkinnan vie astetta pidemmälle, voisi ehkä sanoa, että *Nya Arguksessa* kuulumisen kutsuhuuto on ilmiselvä mutta eleganssistaan huolimatta aika yksioikoinen: lehti pikemminkin edellyttää, että lukijat pysyvät sen matkassa vuodesta toiseen. Varsinaista kuulumisen politiikkaa ei ole havaittavissa. Lehti ei kannusta muutokseen vaan jatkuvuuteen. *Forum* houkuttelee lukijoita kannanottoon ja kirjalliseen osallistumiseenkin aika ajoin, mutta *Forum*in suhde lukijoihinsa on kuitenkin valtaosin sillä tavoin yleisömainen kuin journalismin valtavirrassa. Korostunutta suomenruotsalaisuutta on hitunen mukana nimitysuutisissa ja LinkedIn-verkostossa, mutta enimmäkseen suomenruotsalainen ote puuttuu. Tässäkin siis kuuluminen on kotipesän tuntumassa olemista, ei muutoksen hakua. *Astralle* taas asia on tärkein – vaikka lehti ehdottaa ajoittain keskustelua, se ei ole erityisen innokas keskustelemaan toisinajattelijoiden kanssa. Omansa se jo tuntee ja haluaa tarjota näille kiintoisaa materiaalia. Se tarjoaa ehdottomasti kuulumisen politiikkaa, mutta ei kielen vaan ideologian ympärillä.

Nya Argus korostaa myös vanhanaikaisella ulkoasullaan jatkuvuutta ja vakiintuneisuutta, kun taas aikakauslehdet yleensä koettavat lisätä houkuttelevuutta jatkuvilla taitto- ja tyylimuutoksilla. *Nya Arguksen* kerronnassa on piiloista ajankohtaisuutta ja keskustelevuutta. Pitkät julkaisuvälit estävät intensiivisen keskustelun, mutta toimitus tuo asiat ajan tasalle joskus jopa jännittävin keinoin, liittämällä ajankohtaisuutta 'ikuisiin' kysymyksiin. *Nya Argus* (12/2018 "När gör det skillnad?) kritikoit Donald Trumpia, erityisesti tämän tapaa käsitellä saudiarabialaisen journalistin Jamal Khashoggin murhaa ja sitoo tämän tapahtuman Suomen 1930-luvun tilanteeseen, jossa äärio-

keisto kyyditsi entisen presidentin K.J.Ståhlbergin vaimoineen Suomen rajalle. Lehden perustelut näiden kahden tapauksen yhteyksistä ovat kankeahkoja, mutta kannanotto sinällään puree. Suomalaiseen historiaan kuuluva episodi – enemmistöasia – liitetään ajankohtaiseen kansainväliseen tapahtumaan hieman mutkia suoristaen mutta taitavasti. Suomenruotsalainen näkökulma syntyy Tuften (2015) esittelemien muististrategioiden.

Bolinin (2018, 31–34) mukaan lukijoiden me-kerronta on useimmiten katkelmalista, usein nostalgistakin; tarinat liikkuvat yleensä menneisyydessä. Tällaiseen lähestymiskulmaan löytyy kosolti aineksia, mitkä sopivat hyvin *Nya Arguksen* tapaan puhutella lukijoitaan. Lehti puhuu selkeästi omilleen, mutta myös yhteisistä asioista. Esimerkiksi artikkeli vuodesta 1918 ja *Nya Argusin* tuolloisesta kirjoittelusta tuo mieleen Tuften (2015) muististrategiat. Se kritikoii lehden taannoista tapaa vaieta vuoden 1918 tapahtumista, mutta samalla sitoo sen liberaalien valkoisten piiriin.¹² Lehti liittää strategiansa kautta lukijansa ”näin me ennen”-yhteisyyteen. Tämä näkökulma on myös peruslinjaltaan miehinen. Naiskirjoittajillakin on taipumus kohdentaa katseensa miehiin aiheisiin ja käsittelytapoihin.

Nya Arguksen valpas mutta pidättyväinen tyyli toki sopii sen lukijakunnalle, ruotsinkielisille intellektuelleille. Lehti ei näytä juurikaan innostuneelta laajentamaan lukijakuntaansa tämän piirin ulkopuolelle. Tavallaan se siis puhuu vähemmistön vähemmistölle. Kaiken lisäksi lukijakunta on ikääntymässä. Ainakaan näkyvästi lehti ei markkinoi itseään vakiintuneen lukijakuntansa ulkopuolella. Nuoret suomenruotsalaisetkin tuntevat lehteä huonosti¹³.

Forum pyrkii selkeästi aktiivisempaan kontaktiin yleisönsä kanssa. Lehti tavoittelee ruotsinkielisen talouseliitin ohessa myös taloudesta kiinnostuneita tavallisia ihmisiä. Puhkieliset, melkeinpä juttelevat pääkirjoitukset ja muutamat kolumnit pyrkivät puhumaan ohi erityisyleisön¹⁴. Lehti puhuu Suomen talouden asioista, ei pelkästään ruotsinkielisen talouden¹⁵. Kielen erityisyyttä se ei korosta, mutta käytännössä lähes kaikki kirjoittajat, haastatellut ja kolumnistit ovat ruotsinkielisiä.

Sekä *Nya Argus* toisinaan että tuntuvasti kärkkäämmin *Forum* tekevät siis koukkauksia suomenkieliseenkin Suomeen ja sen ajankohtaisiin ilmiöihin. *Astra* tätä tekee tuskin koskaan muutoin kuin historianumerossaan, siinäkin harvakseltaan. Toki *Astrakin* ruotsin kieltä käyttää, ja valtaosa sen haastattelemista tai nimeämistä ihmisistä on ruotsinkielisiä, mutta kieli tai yhteisö sen takana ei muutoin juuri saa huomiota. Feminismin asia ajaa reippaasti yli kielen. Niin lehden kansi kuin taittokin kutsuvat mukaan henkilöitä, jotka kokevat feminismin itselleen tärkeäksi. Lehden otsikot ja sitaatit ottavat reippaasti kantaa. Erityisesti näin käy puhuttaessa feminismin strategioista ja naisten uhritumistaipumuksista.

Astran ikääntymisteemanumeron kuvat ovat varsin poikkeuksellisia. Lehti korostaa äärimmäisyyksiin seikkoja, joihin ei huomiota yleensä panna¹⁶. Ristiriita sokeeraamiseen tähtäävän kuvituksen ja keskustelevien otsikoiden välillä toistuu useissa jutuissa. Perinteisemmät otsikot ja kuvat dominoivat ruotsinkielisen naisliikkeen 100-vuotisnumeroa, jonka kirjoittajat ovat *Astran* nykyisen kirjoittajakunnan ulkopuolelta.

Kutsuhuutojen sävyt, på svenska

Nya Argusin sisällössä kuulumisen kotipesä on itsestäänselvyys, me-elämyksiä ei oikeastaan tarvitakaan, sillä lehti elää samassa rytmissä kuin lukijansa, jotka välillä muuttuvat myös avustajiksi. Piiri on pieni ja vakiintunut, ja osallistuvan journalismin elkeitä on ehdottomasti mukana. Lehti katsoo vahvasti taaksepäin, mikä sekini lujittaa yhteisyyttä. Tyyli varioi kirjoittajien mukaan tuntuvastikin. Bolinin (2018) kuvailemaa yritystä siirtää me-elämys seuraavalle sukupolvelle ei löydy. Elettä voisi melkein kutsua torjunnaksi, vaikka kohdetta ei nimetäkään.

Forum on tutkituista ruotsinkielisistä lehdistä terrierimäisin, hanakasti yleisöön päin kääntyvä. Kuitenkin sen kutsu kohdentuu ruotsinkielisiin, taloudesta kiinnostuneisiin nimeämättä ryhmää suoraan. Kenttä on periaatteessa avoin myös kieliyhteisön ulkopuolisille, ja siellä täällä syntyy koukkauksia, jotka suoraan puhuttelevat kaikkia taloudesta kiinnostuneita. Perimmältään *Forum*in käsitys vastaanottajistaan vaikuttaa kuitenkin aika yleisömäiseltä. Lehti kertoo ja innostaa lukijoita kiinnostumaan asioista, mutta heitä ei kutsuta mukaan lehdentekoon. *Forum* on muutoinkin tutkituista kolmesta ruotsinkielisestä lehdestä lähinnä valtavirtajournalismia.

Astran linja näyttäytyy tiukkana. Se julistaa pikemmin kuin jakaa elämyksiä; ilmaistyyli on yhtenäinen. Kutsuja kyllä tulee, mutta aihepohjaisia avauksia – mikä on feminismien asema ilmastonmuutoksessa tai valkoisen rodun ylemmyyttä korostavissa narratiiveissa tai reaktioita syrjityksi tulemisesta tai ihmisen ja eläimen suhteesta (*Astra* 4/2018). Puhuttelu kohdistuu vain niihin, jotka jakavat yhteisen aatteen. Lehti ei varsinaisesti torju osallistumista muiltakaan, mutta sen koodisto on selkeä. Jos sitä ei hyväksy, lehti ei ota vastaan. Provokatoriset kuvat uhittelevat ja testaavat lukijoiden sitkeyttä.

Enemmistön kutsut ja torjunnat

Kahden lehtiparin suomenkielisten partnereiden, *Kanavan* ja *Talouselämän*, konseptit sijoittuvat selkeästi lähemmäksi valtavirtajournalismia kuin ruotsinkielisten pariensa. *Kanava* luo profiilinsa lähinnä ärhäköillä mielipidekirjoittajillaan, joista useilla on hitusen autoritaarinen sävy. Lehti ei kutsu lukijoita keskustelemaan vaan omaksumaan 'oikeat' mielipiteet. Jutuissa on kuulumisen politiikan sävyä, mutta ei kielen suuntaan, vaan yhteiskuntanäkemyksen.

Kanavan tekstit on jaettu osastoihin, joiden otsikot informoivat lukijoita siitä, mitä on tarjolla. Teemat ovat numerosta toiseen vakioita: politiikkaa, historiaa, yhteiskuntaa. Lehti jatkaa päivittäisjournalismin aloittamia juttuja olettaen asioiden peruslinjojen olevan jo tuttuja lukijoille. Kirjoittajaluettelossa toistuvat samat nimet. Kolumnit ottavat välillä kantaa hyvinkin vahvasti, ja otsikkotyyli on ärhäkkä¹⁷. Välillä teksteissä on todella kipinöivää väittelyä, joissakin tapauksissa tuntuu siltä, että lehti väen vängällä pitää yllä tietyn aiheen tai aihepiirin käsittelyä. Valtaosa näistä aiheista liittyy NATOon, Suomen idänsuhteisiin ja koettuihin julkisen keskustelun rajoihin. Teemoit-

tajina ovat tietyt avustajat, joiden nimet toistuvat lehden sisällysluettelossa. Kirjoittajissa on runsaasti entisiä diplomaatteja, jotka tohtivat ryhtyä vahvoihin kannanottoihin, kun aktiiviura on takana. Itsenäinen – toki uutismediassa ja *Nya Arguksesakin* keskusteltu – teema on tutkituissa lehdissä Suomen korkeakoulupolitiikka, jota käsitellään kaikissa tutkituissa numeroissa.

Kanavan kohdeyleisön keskiössä ovat keski-ikäiset, koulutetut urbaanit liberaalit tai konservatiivit; aatteellinen jako näky lehden kannanotoissa. Lehti pyrkii tarjoamaan molemmille ryhmille jotakin, vaikka kohdennus onkin kallellaan konservatiivisuuteen. Nimettyjen lähteiden perusilme on varsin miehinen.

Keskustellessaan suomalaisesta yhteiskunnasta *Kanava* ottaa huomioon ruotsinkieliset vielä harvemmin kuin *Nya Argus* suomenkieliset. Vihamielisyyttä ei ole, mutta ei kiinnostustakaan. Toimitus ilmeisesti arvioi, ettei ruotsinkielisistä löydy potentiaalisia lukijoita. *Kanavan* lukijakunnan ydin on suomenkieliselä puolella samantyyppinen kuin *Nya Argusin* ruotsinkieliselä, mutta kirjallisuuteen *Kanava* osoittaa vain satunnaista kiinnostusta. Oman talon *Parnasson* lienee määrä huolehtia kirjallisuutta harrastavat, joskin tämän lehden fokus on selvästi nuoremmassa lukijakunnassa.

Talouselämäkin pyrkii autoritaariseen räväkkyteen, mutta toisella tapaa kuin *Kanava*. Lehti valitsee pääjutuikseen dramaattisia aiheita ja pyrkii lisäämään niiden kiinnostavuutta tabloid-tyyppisillä otsikoilla ja dynaamisilla kuvilla¹⁸. Lehdellä on itse asiassa kaksiteräinen toimintamalli. Uutistarjonta uhoaa, välillä melskaakin, erillään toimivissa analyysiteksteissä on täysin toisenlainen sanastokin. Uusilla avauksillaan lehti tuntuu rivien välissä lähettävän sanomia muille talousraportointia hoitaville ”tätäpä ette ole hoksanneet” -tyylillä.

Talouselämässä valtavirtajournalismin käytännöt ovat vielä vahvemmin näkyvissä kuin *Kanavassa*, onhan se odotettavissakin, koska lehden kustantaja on Alma Talent, keskisuuri, talouteen keskittynyt kaupallinen kustantaja. *Talouselämän* yhtenä missiona on ollut tarjota lukijoille erilainen erikoislehden formaatti, tarjota ”keskustelua bisneksestä selvällä suomella”¹⁹. Talouslehden formaatti on vanhimpia ja vakiintuneimpia erikoislehtiformaatteja ja siksi sitä on hankala murtaa niiden, jotka haluavat toimia toisin (Wolseley 1951, 78–80). *Talouselämä* yrittää tätä tosissaan, hyväksyy tabloidisaation keinoja ja tyyliä otsikoissaan, sanastossaan ja taitossaan.

Lehden monista isoista jutuista syntyy vahva vaikutelma siitä, että lukijat jo tietävät kohtuullisen paljon taloudesta ylipäätään ja erityisesti sen tuoreimmista käänteistä. Näin vastuu asioiden arvottamisesta esimerkiksi rempseiden uutisten ja talousasioiden tulkinnessa siirtyy lukijalle. Voisi sanoa niinkin, että juuri tässä on implisiittisiä torjunnan elementtejä. Lehti ei kaipaa lukijoikseen ihmisiä, jotka eivät pysty tällaista kielellistä erontekoa rakentamaan. Samanlaisia piirteitä on *Forumissa*, mutta harvemmin. *Talouselämässä* aiheiden käsittely jatkuu harvoin lehdestä toiseen, asia paketoidaan kerralla valmiiksi.

Tulvan linjana on kyselemätön valtavirran vastustaminen. Siksi lehti päättyy välillä myös arvaamattomiin asetelmiin. Näin kävi esimerkiksi vuonna 2016, kun lehti kohautti asettumalla vastustamaan kampanjaa, joka vastusti globaalien etelän naisten sukuelinten silpomista. Samanlainen ristiriita nousi esiin syksyllä 2019, kun *Tulvan*

kannessa oli naisen sukuelimen kuva ja kustantaja pyysi asiaa anteeksi lehden lukijoilta.

Tutkituissa *Tulva*-lehdissä kampanjamaista otetta edustaa kaksi hyvin erilaista linjaa. Juttukokoelmassa liian poliittisuudesta siivous näyttäytyy tunnuskuvana pelolle kaikkea erilaisuutta kohtaan; sosiologisen tutkimusnäytön ja saippuakuplia pursuavan kuvituksen kera juttu sulkeutuu sisäänlämpiäväksi. Toinen juttu keskustelee julkaisija Naisasialiitto Unionin kampanjoimista tasa-arvoisista päiväkodeista hyvin konkreettisesti neuvoilla ja kysymys/vastaus -jutulla, joka kutsuu mukaan toimintaan. Käsittelytavassa saattaa näkyä julkaisijan edellyttämä viritys, mutta yhtä kaikki juttu avautuu lukijoille valtavirtajournalismin kehyksessä.

Tulvan sanoma on siis tavallaan kaksijakoinen. Lehti enemmän julistaa omaa asiaansa kuin kutsuu mukaan, mutta välillä tällaisia kutsuhuutoja on, kukaties kustantajan vaikutuksesta²⁰. Tärkeintä on kuitenkin oman sanoman julistaminen. Avoimeksi ei esitystapaa voi väittää. *Astran* ja *Tulvan* esitystapa on samalla tapaa itseriittoisia. *Tulva* tuntuu suomenkielisen silmään hitusen avoimemmalta, kun taas ruotsinkielinen pitää sitä ynsäänä ja sulkeutuneempana kuin *Astraa*²¹. Kyse on siis hyvin hienosyisistä eroista.

Kutsuhuutojen sävyt suomeksi

Kanavan argumentointi riippuu suurelta osin tietysti kirjoittajista, jotka ovat kaikki avustajia. Toimitus kirjoittaa vain pääkirjoitukset. Kyse on siis eräänlaisesta yleisön synnyttämästä journalismista (*user-generated contents*, ks. esim. Harrison 2010). Tarkeammassa analyysissä valtaosasta Artikkelit- ja Keskustelua-osastojen jutuista syntyy kuva itsereflektiosta, väittämistä, jotka kirjoittajat rakentavat usein aika yksipuolisiksi; monessa Katsaus-osaston tekstissäkin on vahva tendenssi. Tämänäyttöinen argumentointi ei välttämättä yllä keskusteluun tai kommentointiin, mutta yhteenkuuluvuutta se saattaa lukijoissa herättää. Muutamia Keskustelua-osaston tekstejä ovat suorastaan tyyliä. Ero *Nya Argusin* oppineisiin, sisäänpäinlämpiäviin puheenvuoroihin on melkoinen. *Kanavassa* on kuulumisen politiikan värettä, ja sitä kannustetaan Tuften muistumakeinoin – 'oikeat' menneisyyden asiantuntijat auttavat löytämään tien tässä hetkessä, joskin kerronnassa on toisinaan mukana pelkästään hento viritys, Brahin (2005) yhteisyyden tuoksi.

Kanavan tapauksessa kyse on moniäänisestä oikeassaolijoiden kuorosta. *Kanava* pyrkii kertomaan lukijoilleen, että kaikkien yhteiskunnallisesta keskustelusta kiinnostuneiden on syytä olla selvillä juuri niistä kiistakapuloista, jotka lehti on valinnut palstoilleen.

Lähilukua (Burke 2017) harrastettaessa *Talouselämän* dynaaminen profiili paljastaa selkeämmin sen, mistä jo juttuaiheiden laadullinen sisällönerittely vihjaisi: hieman yliolkainen "tiedämme parhaiten" -asenne pujahtaa näkyviin. Tällä asenteellaan *Talouselämä* ei lopulta erotukaan muista erikoislehdistä. Varsinaisia osallistumiskutsuja tällainen journalismi ei lähetä. Se pyrkii valistamaan, ei osallistamaan, eikä se myöskään erityisemmin pyri vahvistamaan vastaanottajissa tiettyyn ryhmään kuulumisen tunteita. Vastaanottajat jäävät yleisöksi.

Tulvan journalismi ottaa vahvasti, usein jopa aggressiivisesti kantaa asiansa puolesta. *Astrassa* provokatiivinen sävy syntyy nimenomaan kuvista. *Tulvassakin* kuvat ja taitto hämmentävät. Kuvia on valtavasti jokaisessa numerossa, esimerkiksi *Tulva* 2-3/2018 -numerossa – lehdessä, jonka volyyymi on kaikkiaan 64 sivua – on 49 sivua kuvia: pursojuulisia, ylimeikattuja naisia, kauniita koiria ja kuvien välissä sottaisia käsin kirjoitettuja tekstinpätkiä. Kahdessa muussa numerossa (*Tulva* 1/2018, *Tulva* 4/2018) tekstiä on enemmän: useampi ansiokas artikkeli feminismin strategioista, miehistä, äitiydestä, kasvatuksesta, työstä, transvestismista. Jutut ovat vahvasti mielipiteellisiä, mutta eivät järjestelmällisesti hyökkääviä²². Muutama poikkeus toki on joukossa. Mutta lukijan varsinainen hämmennyksen lähde on kuvitus. Lehti harrastaa paljon piirroskuvia, jotka ovat lempeimmillään naiiveja, osoittavimmillaan groteskeja ja vaikealukuisia, poissulkevia.

Tutkituissa suomenkielisissä lehdissä määritellään oma ryhmä ani harvoin, eikä identiteetin vahvistamiseen liittyviä kutsuhuutojakaan usein havaitse. *Tulva* kyllä tekee oman ideologisen ryhmänsä rajat selviksi, mutta tällä erottelulla ei ole tekemistä kielen tai kansallisen identiteetin kanssa. Samaan tapaan *Talouselämä* välillä jakaa lukijansa taloustuntijoihin ja harrastelijoihin, mutta tällä jaottelulla ei ole tekemistä kielen kanssa. Ymmärrettäväksi inkluusiokutsujen vähäisen määrän tekee se, että kieleen pohjautuvat rajat ovat nyky-Suomessa niin vakiintuneet, ettei niistä muistuttamiseen ole aihetta suomenkielisellä puolella. Tästä kertoo sekin, että kielirajan yli hyppimisiä on suomenkielisissä lehdissä tuntuvasti vähemmän kuin ruotsinkielisissä. Kieliraja on valtakielen puolella käynyt vaarattomaksi ja epäkiintoiseksi.

Lehtiparien vertailua: kutsutut ja valitut

Toimituksellisissa käytännöissä kannustusta osallistumiseen on selkeästi eniten kulttuurilehdissä, *Nya Arguksessa* ja *Kanavassa*, jotka toimivat avustajien varassa ja joiden sisältö arvattavasti ainakin jonkin verran koostuu avustajien teksteistä; tosin *Kanava* on epäilemättä enemmän markkinatutkimusten talutusnuorassa kuin ruotsinkielinen parinsa. Molemmissa on vakituinen avustajien perusjoukko, joka yhtäältä osallistuu linjanvetoihin, toisaalta sovittaa omat tekstinsä tiedetyn peruslinjan mukaisiksi.

Vähiten tilaa osallistaville käytännöille lienee tarjolla *Talouselämässä*, jolla on iso ja määrätietoisesti toimiva toimituskunta, ja molemmissa feministisissä lehdissä, joiden tekijöiden ideologinen sitoutuminen tuntuu niin vahvalta, että toimituksellisen linjan muotoutumiseen eivät sisäpiirin ulkopuoliset juuri päässe vaikuttamaan. Avustajia voi olla, mutta linjanvedot tekee toimitus. Ruotsinkielinen talouslehti *Forum* heittää silloin tällöin aika suoraa osallistumistäkyä lukijoilleen, ja sen aikaperspektiivi on tässä päivässä tai tulevaisuudessa²³. Me-henkeä luodaan koko maailman kansojen tai ainakin teollistuneen maailman tasolla, kieliyhteisöön ei tämä fokus ulotu.

Yksinkertainen keino kuulumisen kotipesän luomiseen ovat valitut haastateltavat ja lukijoille tuttuun tapahtumien kuvaukset. Kulttuurilehdet ja feministiset lehdet eriyttävät esityksensä tämän keinon kautta vahvasti. Kulttuuri- ja yhteiskuntalehdet

(Pari 1) eivät kuvaile kertaakaan samaa tapahtumaa, muutama nimi (presidentti, opeusministeri) saa sanansijaa molemmissa. Kansainvälisiä aiheita on niukasti, mutta niissä on väljästi tulkittuna muutama lehdille yhteinen (Neuvostoliiton/Venäjän historia ja nykypäivä, fasismi). Teemat ovat kuitenkin niin väljiä, ettei niiden perusteella voi tehdä päätelmiä näkökulmista.

Talouslehdillä on keskenään jonkin verran enemmän yhteisiä teema-alueita (digitalisointi, Silicon Valley, pörssi, runsaasti pikku-uutisia). Kaikki nämä teemat ovat kuitenkin niin väljiä, että painotuseroja on mahdoton jäljittää: lehdet käsittelevät samaa aihepiiriä, mutta itse asiassa hyvin erilaisia seikkoja sen sisällä. Kuitenkin voi sanoa, että talouslehdet leikkaavat muita lehtipareja useammin kielirajaakin. Taloutta on hankala aidata yhteen kielialueeseen. *Forum* on kärkkäämpi ylittämään kielirajan teemojen perusteella sekä isoissa asioissa, kuten kasvuyritysten kohtalonkysymyksissä²⁴, että detaljeissa. Esimerkiksi Koll på börslockan -kysymyslista ohittaa säännöllisesti tyystin kielirajan²⁵

Astran ja *Tulvan* tilanne muistuttaa kulttuurilehtiä. Molemmat ovat itseriittoisia eivätkä suoraan kutsu vastaanottajia keskustelemaan kieliyhteisöstä. Kummankin painotus on asiassa, ei kielessä, ja asia on hyvin samansuuntainen molemmissa. Silti kumpikaan ei viittaa toiseen kertaakaan. Näin siis kieli kuitenkin rajaa lehtien sisältöä aika vahvasti. Hyvin hienosyisessä sävyjen erottelussa *Astrasta* voi löytää kielellisen erityisyyden tuoksuhäivähdyksiä muutaman kerran²⁶. *Tulvan* osallistaminen vaihtelee suuresti jutusta toiseen. Jäsenlehtenä toimimisen vaateet ehkä vaikuttavat osaltaan tähän.

Yllättävää kyllä vain talouslehtien toiminnassa on piirteitä, joiden voi tulkita toteutuvan Mark Deuzen (2006, 269) ajatusta siitä, että pienmedia saattaa toimia kahdensuuntaisena linkkinä tekijöiden ja vastaanottajien välillä. *Talouselämähän* ei mitään pienlehti ole – *Forum*in kyllä voi mielestäni sellaiseksi määritellä. Mutta *Talouselämä* on erikoislehti, joilla niilläkin on hyvin erityinen lukijasuhde vaikkapa valtavirran yleisölehtiin verrattuna, kuten muun muassa Deuze (emt.) on todennut. Sinällään kummankin talouslehden lukijasopimus on selkeä: ihanteena on valpas ja tietävä vastaanottaja, mutta varsinaiseen osallistumiseen kumpikaan lehti ei lukijoitaan yllytä. Kuitenkin *Forum*in joskus hieman naiivinkin tuntuiset kysymys-vastaus-opastukset – milloin uuden teknologian käytöstä, milloin sijoitustoiminnasta – ja *Talouselämän* samantyyppiset yrityskauppa-suositukset luovat hienostuneen muistuman takavuosisien naisten- ja tekniikan lehtien kysymys-vastaus-palstoista, jotka paljastivat, missä vastaanottajan arkiset intressit ovat. Jos määritelmää höllennetään, kulttuurilehdistäkin löytyy joitakin merkkejä orastavasta osallistamisesta lähinnä siinä muodossa, että vastaanottajalle suodaan mahdollisuus tarttua täkyihin, joita lehtien tekstit tarjoavat²⁷. Ruotsinkielisellä puolella niitä on tarjolla runsaammin ja suuremmin²⁸.

Tulkintaa pitää vielä höllentää yksi kierros lisää, jotta *Astran* ja *Tulvan* tekstien osallistavat elementit saadaan mukaan. Esimerkiksi vahvasti minä-minä-henkisestä journalismista käy *Tulvan* työtä käsittelevä erikoisnumero (*Tulva* 1/18) kokonaisuudessaan²⁹. *Astra* 4/2017 on astetta keskustelevampi uhrius-erikoisnumerossaan, mutta esimerkiksi pornoa koskevassa haastattelussa lehden kaikkietävänsävyinen asenne

tulee näkyviin³⁰. Molemmat lehdet ovat melko itseriittoisia, erityisellä tavalla kiinnostumattomia lukijoistaan. Sama itseriittoisuus tai 'omien' ryhmään tyytyminen on vahvasti mukana myös *Nya Arguksessa*. Lehti ei tunnu kaipaavan lisää väkeä siihen intelligenttiin pohdiskeluun, jota lehti virittelee pienelle tekijöiden ja kokijoiden joukolleen. Lehden linjaa voi sanoa kulttuuriseksi protektionismiksi, kohteliai ja oppinein aksentein. Kieli on tässä lehdessä, toisin kuin kahdessa tutkitussa feministisessä lehdessä, keskeinen tekijä. Kaksikielisyydestä ei tutkituissa lehdissä puhuta kertaakaan. Voisi melkein väittää, että lehden teksteissä on rivien välistä, implisiittistä kaksikielisyyden vierontaa, koska sitä ei missään yhteydessä käsitellä. *Nya Argus* elää yksikielisessä maailmassa kuten *Kanavakin*, nollaten toisen kielen olemassaolon.

Molemmat feministiset lehdet ovat kovakorvaisia kielen merkitykselle, vaikka sillä operoivatkin. Kaikkein kiintoisin tutkituista lehdistä on tässä mielessä terrierimäinen *Forum*, joka tuntuu ainakin ajoittain kokevan käyttämänsä kielen omaa toimintaansa rajoittavana – Suomen talous operoi enimmäkseen kansallisella tasolla, ikään kuin kielen yläpuolella, mutta lehti on silti siihen sidottu. *Talouselämä* pystyy *Forumia* helpommin ohittamaan kielen merkityksen kuten *Kanavakin*, jossa kyllä hyvinkin voi kriisitilanteissa ruveta kuulumaan kielipoliittista uhitteluakin; tutkituissa lehdissä ei näin käynyt.

Muistin tuoksu?

Lehtipareista ei siis syntynyt erityisiä, yllättäviä eroja. *Nya Argus* on implisiittisellä tavalla varsin yksioikoinen, pitää omaa lukijakuntaansa suljettuna sanomatta sitä koskaan ääneen. *Forum* ei kieliasiaan puutu vaan keskittyy talouteen. Molemmilla feministisillä lehdillä on selkeä putkinäkö, joka sallii vain yhden aatteen, eikä tätä aatetta ryhdytä pohtimaan edes toisen feministisen lehden kanssa. *Kanava* ja *Talouselämä* ovat pohtimattomasti yksipuolisia kuten vain enemmistön lehdet saattavat olla. Tutkimusajankohta ei tuonut pintaan kieleen liittyviä kysymyksiä – jos olisi, tulos olisi voinut olla hyvinkin osoittelevampi. Voi väittää, että muistin tuoksu leijuu ilmassa näissä lehdissä, mutta se ei saa muotoa.

Ruotsinkieliset vaihtoehtovälineet eivät tällä hetkellä harrasta ”raportointia alhaaltapäin” tai ”anna ääntä äänettömälle” (Harcup 2015, 313–320). Vaihtoehtomedian tutkimuksessa on myös usein todettu, että väärät tulkinnat tai valtamedian harrastama syrjintä ovat ajaneet vähemmistöryhmiä kehittämään omia viestintävälineitään, jotta niiden erityisyys korostuisi (esim. Cabral & Filho 2018). Suomessa tilanne on toisin päin – suomenkieliset välineet ovat itse asiassa kasvaneet käenpojaksi ruotsinkielisten pesään. Ruotsinkielinen pienmedia on vanhastaan järjestäytyntä ja hyvin tietoisista oikeuksistaan, mutta se on vähitellen puskettu marginaaliin, ainoastaan emotionaalisen yhteisyyden ylläpitäjäksi.

Clemencia Rodriguez (2001, 150–161) katsoo, että pienviestimien vimman pahimpia tappajia on poliittinen ko-optaatio, enemmistön kelkkaan lähteminen. Vaikka ero on suuri suomenruotsalaisuuden ja kolumbialaisten kylämedioiden välillä, ilmiöllä voi

olla katetta myös Suomessa. Kuulumisen politiikan tekemiseen tarvitaan särmiä ja vastakohtaisuuksia. Lehtiparien tarjoama symbolinen areena (Bailey 2019) synnyttää ani harvoin nyanssierojakaan. Strategiaksi on valikoitunut toisen ryhmän huomiotta jättäminen, erojen ignorointi.

Nollatulosko analyysistä? Tavallaan, mutta ei silti aivan yllätyksetön. Ehkä kyse onkin työnjaosta, kuulumisen balanssin etsinnästä. Kieliryhmien elämä ei ole pelkkää harmoniaa. Välillä ruotsinkielisellä puolella otellaan rajustikin, niin ruotsinkielisten palveluista yhteiskunnassa, ruotsinkielisten opiskelijoiden eduista, kouluruotsin korvaamisesta venäjällä ja välillä ruotsin kielen kansalliskielen asemastakin (Saukkonen 2011). Nämä kärhämät on kuitenkin jätetty uutismedian ja sosiaalisen median huomaan. Tutkittujen aikakauslehtien tehtäviin ne eivät kuulu. Liekö kyse koetusta aikakauslehden merkityksen rajallisuudesta vai kuulumisen kotipesään keskittymisestä, kun taas kuulumisen politiikkaa tehdään muilla areenoilla? Ja jos kyse on työnjaosta uutismedian ja aikakauslehtien välillä, mahtaako näin selkeä kahtiajako pitkän päälle olla mielekäs?

Nya Arguksella on suorastaan syliote omaan yleisöönsä. Lehti sijoittuu ilman muuta kotilieden vaalijoihin. Muita lehtiä on pinnalta katsoen hankalampi sijoittaa kahteen kastiin, emotionaaliseen tai poliittiseen kuulumiseen. Mutta tarkempi pohdinta päätyy siihen, että kaikki muut ovat hitusen enemmän kallellaan kuulumisen politiikan kehittämiseen, *Kanava*, *Astra* ja *Tulva* perinteisemmällä strategialla, talouslehdet ketterämmin korostaessaan Suomen talouden ja liike-elämän merkitystä – *Forum* vielä rajatummin, kun kohteet ja haastateltavat ovat voittopuolisesti ruotsinkielisiä.

Kanavan aineisto ei tehnyt tutkittuna aikana ainuttakaan kielirajan ylitystä. Kuitenkin lehden väittelevän, joskus jankkaavankin peruslinjan voi tulkita valmiudeksi kehittää tarvittaessa kuulumisen politiikkaa. Jos kielikaunaa syntyisi, *Kanava* voisi helposti löytää ruotsinkielisistä ilmiöistä aihetta samanlaiseen kampanjointiin kuin nyt Suomen politiikan umpikujasta ja Stalinin paradoksista (*Kanava* 6/2018) tai kylmän sodan valheista (*Kanava* 8/2018). Ilmeisesti ruotsinkielisyys on *Kanavan* näkökulmasta tällä hetkellä sen verran vaaraton ilmiö, ettei kuulumisen kampanjointia tarvita.

Astralla ja *Tulvalla* kieliyhteisöön liittyvät kuulumisen strategiat ovat melko kömpelösti hallinnassa. Mutta ne ajavat ideologiaa, joka ei kieleen kiinnity. Kuvien ja tekstien, otsikoiden ja leipätekstien välille kehitettyä jännitettä voisi tarvittaessa käyttää kielestä kumpuaviin ristiriitohinkin, mutta nämä lehdet eivät keskustele edes feminiismi-ideologiasta keskenään. *Forum* ja *Talouselämä* taas hallitsevat eronteon politiikan näppärät nyanssit tyylikkäästi, vaihtavat näkökulmaa, ilkeilevätkin. Ne vain eivät näe kieltä maustetta tärkeämpänä osana omaa kenttäänsä. Arsenaalia kyllä olisi.

Yllättävää on, ettei mikään tutkituista lehdistä erikseen ojenna kättä nuorille, oman kieliryhmänsä tai 'vastapuolen'. Bolinhan (2018, 32) korostaa sitä, miten me-elämysten tulisi siirtyä sukupolvelta toiselle, jotta yhteisyyden balanssi säilyisi. Suomalaisista lehtipareista ei tällaisia kutsuhuutoja seuraaville sukupolville löytynyt. *Astra* ja *Tulva* toki vetoavat etupäässä nuoriin, mutta vain oikeaoppisiin.

Eräänlaista vivahteiden sinfoniaa voi löytää *Nya Argusin* tavasta korostaa suomenruotsalaisuuden erityisyyttä, ulkopuolisilta suljettujen merkitysyhteyksien kautta.

Forumissa on niin ikään ainoastaan muutama muistin tuoksuhäivähdyksia kuulumisen kutsuhuutoja. Lehti elää tässä hetkessä, ja sille ruotsi on käytännössä ainoastaan väline, joka mahdollistaa talousraportoinnin.

Tutkitut ruotsinkieliset lehdet siis lähettävät puolipiiloisia muistin tuoksuhäivähdyksiä erityisyydestään kuten retkelle lähtiessäni arvelin. Yllättävämpää on, että suomenkielisellä puolella takkuu. *Talouselämälle* ruotsinkielisestä aihe maailmasta ammennetaan juttuja samalla strategialla kuin suomenkielisestä tai maailmalta, *Tulva* lajittelee kohteensa tiukan ideologisen siivilän läpi, kielellä ei ole siinä sijaa. *Kanava*kin rakentaa kyllä pääasiassa samanlaisia kuulumisen reittejä kuin *Tulva*, mutta niissä on hitusen uhaava sävy. Tarpeen tullen siellä pannaan kovat piippuun, ja silloin tehdään kuulumisen politiikkaa, epäilemättä tuftelaisin äänenpainoin, tarjoamalla muistumia omalta puolelta rintamaa.

Viitteet

- 1 Lista kaikista Suomessa ilmestyvistä ruotsinkielisistä aikakauslehdistä löytyy verkkosivulta <https://tidskrift.fi/tidskrift/alla/>.
- 2 Kulttikiskassa eli <https://www.kulttikiska.fi/97-2/kaikki-lehdet/> ovat mukana myös melkein kaikki ruotsinkieliset aikakauslehdet.
- 3 Inklusiolle sanakirjat tarjoavat sellaisia vastineita kuin 'mukaan ottaminen' tai 'osallisuus', jotka eivät mielestäni täysin vastaa englanninkielistä käsitettä. Siksi olenkin päätenyt käyttämään vastikeparia 'inkluisio' ja 'ekskluisio' (exclusion), niin kömpelöiltä kuin nämä anglismit näyttävätkin.
- 4 Niin kokoomuksen *Nykypäivä*, keskustan *Suomenmaa*, vihreiden (jo lakkautettu) *Vihreä Lanka*, sosiaalidemokraattien *Demokraatti*, vasemmistoliiton *Kansan Uutiset* kuin kommunistien *Tiedonantaja* noudattavat nyt aikakauslehtimoodia, jota tuetaan verkkosivulla.
- 5 *Nya Argus* (perustettu 1890-luvulla) on yksi maan vanhimmista aikakauslehdistä. Sitä julkaisee ruotsinkielinen kirjallinen seura. Lehti ilmestyy 10-12 kertaa vuodessa ja sillä on noin 2000 tilaajaa. *Kanava* (perustettu 1933) ilmestyy 8 kertaa vuodessa ja sillä on noin 5800 tilaajaa. Lehteä ovat aikaisemmin julkaisseet erilaiset kirjalliset seurat, mutta nykyään se kuuluu Otavamedian lehtiin.
- 6 *Forum* (perustettu 1888) on talouslehti, joka ilmestyy 11 kertaa vuodessa. Sen levikki on noin 11 000. Se käyttää verkkoa tehokkaasti ja pitää LinkedInissä keskusteluforumia *Affärsnätverket Forum*. *Talouselämä* (perustettu 1938) ilmestyy viikoittain, ja sen levikki on noin 81 000. Se kuuluu Alma Talentin julkaisuihin. *Talouselämä* käyttää tehokkaasti verkon mahdollisuuksia, ja vuonna 2017 se asetti maksumuurin aineistoilleen.
- 7 *Astraa* (perustettu 1895/1918) pyörittää aktivistien yhdistys. Virallisesti lehdestä ilmestyy neljä numeroa vuodessa, mutta viivytykset ovat tavallisia. Lehti toimii lähes kokonaan verkossa, joskin paperiversioitakin on saatavilla muutamista kaupoista. Lehden levikki on muutamia satoja. *Tulva* (perustettu 2002) on ainoa säännöllisesti ilmestyvä suomenkielinen feministinen julkaisu, jota Naisasialiitto Unioni julkaisee. *Tulvan* levikki on noin 3000. Se julkaisee neljä numeroa vuodessa. Sekin toimii lähes kokonaan verkossa. Molemmat feministiset julkaisut ovat saaneet mainetta ansiokkailla teemanumeroillaan.
- 8 *Nya Argus* 8/2018, 10/2018, 12/2018, *Nya Argus första sekel* (2011) sekä sisältöindeksi 2018; *Kanava* 4/2018, 5/2018, 6/2018, 7/2018, joka on lehden 85-vuotisnumero sekä sisältöindeksi 2018; *Astra* 3/2017, 4/2017, 1/2018, 2-3/2018; *Tulva* 1/2018, 2-3/2018; 4/2018; *Forum* 6/2018, 7/2018, 8/2018, 9/2018; *Talouselämä* 31/2018, 32/2018, 33/2018, 34/2018.
- 9 Analyysin ensi kierrosta ovat olleet tekemässä kirjoittajan ohessa tutkimusapulaiset Alex Thilman ja Kia Ahlfors.
- 10 Forumilla on esimerkiksi palsta I korhet, joka ottaa reippaasti kantaa 10–15 rivillä isoista ja pienistä asioista, (Forum 7: I korhet: maailman metsävaranto, suurkaupunkien veden kulutuksen ja tarpeen vastaamattomuus, tutkimus uroskoirien pissamistävoista.

- 11 "You know the way to stop me / but you don't have the discipline." En rad anmäler sig ur Leonard Cohens apokalyptiska terrorist-rolldikt "First We Take Manhattan". Skriven 1986, femton år före elfte september-attacken på Manhattan, trettio år före Trump. Eller: samhället må gå åt helvete men jag fick i alla fall festa loss kvällen innan. (päätoimittaja Trygve Söderling, *Nya Argus* 9/2018).
- 12 "Sammanfattningsvis nyanserar Hans Ruin 1918 och Eirik Hornborg 1928 i viss mån den vita bilden av inbördeskrigets "motsståndare". Hornborg hörde också till de riksdagsmän som talade för lindring av straffen. I andra avseenden framstår Argusskribenterna under 1900-talets början ändå som fångar i sin tids och sin klass föreställningar." (*Nya Argus* 12/2018) Kirjoittaja (päätoimittaja Trygve Söderling) liittää ensin yksityiskohtaisesti suomenruotsalaiset esimerkkikirjoittajansa vuoden 1918 tapahtumiin, analysoi sitten heidän toimiaan tarkemmin ja lopuksi asemoi heidän oman yhteisönsä edustajiksi.
- 13 Muun muassa ruotsinkielinen, pääkaupunkiseudulta kotoisin oleva tutkimusapulaiseni ei tuntenut *Nya Argusta* edes nimeltä. *Forum* ja *Astra* olivat hänelle tuttuja.
- 14 Esimerkki lehden varsinkin pienissä älähdyksissä ja kolumneissa käyttämästä mutkattomasta tyylistä (*Forum* 6/2018, s.6): "Den finska chefen är en substansfokuserad, ingenjörsmässig siffernisse som känner sig trygg bland bakåtblickande rapporter samt förutsägbara processer. Människan kommer i andra hand: chefen haltar då det gäller att inspirera eller motivera sina kollegor, föra dialog eller skapa en öppen diskussionskultur."
- 15 Esimerkki taitavasta tasapainoilusta: *Forum* 8/2018 (s.30) esittelee ruotsalaista kannanottoa suomalaisten pienpanimoiden asemasta ja viittaa koko ajan kaikkiin suomalaisiin pienanimohankkeisiin – mutta nimetyt esimerkit tulevat ruotsinkieliseltä alueelta.
- 16 Lehti demonstroi mielellään kuvilla, rumilla ja kuvottavillakin. *Astra* 1-2/2018 tarjoaa isoja suurennoksia ryppyisestä, karvaisesta ihosta ja ilmeettömistä dementikon kasvoista, joista paistaa tyhjiys. *Astra* 4/2017 taas esittelee kannessaan naisen selän ja takamuksen, jonka alushousuissa on isoja menstuaatiotahroja.
- 17 Otsikkoesimerkkejä Kanava 8/2018: "Sauli Niinistön tilannekuva – ja kansan", "Itsenäisen maan itsenäinen etuvartio", "Vanhan madamen ehostus", "Kun Peräpohjolasta tuli 'Lappi'", "Vihapuhe, valeutiset ja 30-vuotinen sota", "Vapaakaupan alle haudatut luurangot", "Ei nimi oppia pahenna", "Solzenitsyn, Suomi ja syyllisyys" Otsikot kannustavat vastineisiin ja keskustelujen jatkoon.
- 18 Esimerkkejä: *Talouselämä* 31/2018, kansi "Stöpseliauto tuli töihin", otsikoita: "Raiskio on oiva keppihevonen", "Rettingin prinssi Rohkea", "Sotkun jälkeen, Lehman Brothers".
- 19 <https://www.almatalent.fi>
- 20 *Tulvalla* on ollut kustantajansa, Naisasialiitto Unionin kanssa useamman kerran kärhämää.
- 21 Ruotsinkielinen mutta hyvin suomea taitava tutkimusapulainen piti *Astraa* ehdottomasti avoimempana kuin *Tulvaa*.
- 22 Hituksen hupaisa on viroalaisten miesten herkkähäipiäisyydestä kertovan jutun määritelmä "----tämä on tyyppi, jolle pelkkä erehtymättömyyden kyseenalaistaminen on sietämätön hyökkäys" (*Tulva* 1/2018); lukijan mielestä *Tulva* itse tuntuu usein päätävän melko ehdottomaan erehtymättömyyteen
- 23 *Forum* 8/2018: pääkirjoituksessa ja kolmessa muussa isossa jutussa perspektiivi on selkeästi ja vähän huolestuneesti tässä päivässä, aika historiattomasti. Näin pääkirjoitus: "Samtidigt har stora delar av politiken reducerats till performans, där kosmetik – att inte tråka ut lyssnaren med ack så långrandiga principer eller djupare mening – är viktigare än ideologi eller visioner. Medborgaren har ett enormt ansvar i att hålla sig upplyst. Om du konsumerar 'gratis' nyheter, reportage och analyser så utgör du själv produkten och utsätts sannolikt för – mer eller mindre subtil – politisk och kommersiell hjärntvätt."
- 24 *Forum* 6/2018 Tillväxtföretag? Från vilja till förverkligande.
- 25 *Forum* 6/2018: Koll på börsklockan: 1. Vilket företag på Helsingforsbörsens First North-lista har ett namn som slutar med ett vanligt toppdoman? 2. Vad heter orten där World Economic Forum årligen arrangeras? 3. Vem har varit Kauppalehtis chefredaktör sedan 2013? Svaren till vänster om serierutan.
- 26 *Astra* 4/2017 kuvailee laajassa artikkelissa hyväntekeväisyysjärjestö Emmauksen Ahvenanmaalla sijaitsevaa toimipistettä, ja raportissa kielen osuus korostuu. Myös *Astran* 1/2018 kuuluu juttu, joka kuvailee ruotsinkielisen feministisen liikkeen suhdetta työhön ja elämän perusarvoihin.
- 27 Esimerkiksi käy vaikka Kanava 4/2018 Artikkelit -osasto, jonka otsikot järjestään päätyvät kysymykseen, vaikka kysymysmerkkiä ei olekaan: Ralf Gothoni-Timo Tossavainen: Miten lahjakas kasvaa menestyjäksi Juhani Suomi: Omien etujen ajamista vai mielistelypolitiikkaa? Antti Kuosmanen: Onko Nato-jäsenyys Suomelle turva vai uhka? Minna Maijala: Muistaminen, tulkinta ja totuus: Puolan kansallinen historiapolitiikka Pekka Mäkelä: Teesejä taloustieteen katvealueelta Ilkka Nordberg: Espanjassa jalkapallo on identiteetin pelikenttä

- 28 Barbro Hoilmberg *Nya Argus* 8/2028: Under rubriken "Daniel Hjort, ung man i fritt fall" tar Barbro Enckell-Grimm upp J.J. Wecksells *Daniel Hjort*, både i form av en förebådande dikt – "Fogeln" –, en dramatisk text och, slutligen, en pjäs på Åbo Svenska Teater. Hon drar också en parallell till det drama som ägde rum på torget utanför teatern; vårt lands första islamistiska terrordåd. Hon berättar mer om pjäsen *Daniel Hjort*, en finländsk motsvarighet till *Hamlet* och presenterar författaren Josef Julius Wecksell och hans tragiska liv. Och som gott slut bläddrar Kristin Olsoni i sina till nio språk översatta *Nalle Puh*-volymen och berättar om sin stora kärlek till Puhs värld och till filosofin bakom klassikern. För alla dem som genomlidit en pro exercitio-examen i latin rekommenderas varmt *Winnie Ille Pu*, en senkommen god lön för studierna.
- 29 Osa Tulva 1/2018 jutusta Eklund Nhaga: "Kutsun itseäni amatöörikusipääksi, koska olen just se tyyppi, joka tulee paikalle ja huomauttaa: voitko olla sanomatta noin, koska se on sortoa. Minulle on tärkeätä puuttua sortoon arkisissa tilanteissa. Kiinnitän paljon huomiota siihen, miten ihmiset muotoilevat sanojaan."
- 30 Astra 4/2017: "Etiken i erotiken. Stoya kämpar för rättvis porr".

Kirjallisuus

- Ahva, Laura (2017). Practice theory for journalism studies: Operationalizing the concept of practice for the study of participation. *Journalism Studies* 18:12, 1523–1541. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2016.1139464>
- Ahvenjärvi, Kaisa (2019). Meidän maamme – varastettu maa. Teoksessa: Hiltunen, Kaisa & Sääskilahti, Nina (toim.). *Kuulumisen reittejä taiteessa*. Turku: Eetos, 105–126.
- Alapuro, Risto (1979). Nineteenth century nationalism in Finland: A comparative perspective. *Scandinavian Political Studies Bind 2 (New Series)*. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.1979.tb00203.x>
- Bailey, Olga (2019). Diasporic media in multicultural societies. Teoksessa: Atton, Chris (toim.). *The Routledge Companion to Alternative and Community Media*. London and New York: Routledge, 414–425. <https://doi.org/10.4324/9781315717241>
- Bolin, Göran (2018). Generational "we-sense", "they-sense" and narrative: An epistemological approach to media and social change. *EMPIRIA. Revista de Metodología de Ciencias Sociales*. No 42 enero-abril, 2019, 21–36.
- Brah, Avtar (2005). *Cartographies of Diaspora. Contesting Identities*. London and New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203974919>
- Burke, Beth (2017). *A Close Look at Close Reading*. Saatavilla: https://nieonline.com/tbtimes/downloads/CCSS_reading.pdf (luettu 16.4. 2019).
- Cabral, Eula D.T. & Filho, Adilson Vilho Cabral (2018). Popularizing the popular: Strategies of delegitimization of the alternative communication by traditional media groups. Teoksessa: Dourado, Jacqueline; Mosco, Vincent; Lopes, Denise; Teixeira, Juliana & Marques, R. (toim.). *Political Economy of Journalism. New (and Old) Logics of Production and Consumption*. Teresina: Edufpi, 163–178. <https://doi.org/10.26694/978-85-509-0411-5.p163>
- Coyer, Kate & Hintz, Arno (2010). Developing the 'third sector': Community media policies in Europe. Teoksessa: Klimkiewicz, B. (toim.) *Media Freedom and Pluralism*. Central European University Press, 275–297.
- Custodio, Leonardo (2016). *Favela media activism. Political trajectories of low-income Brazilian youth*. Tampere University Press.
- Deuze, Mark (2006). Ethnic media, community media, and participatory culture. *Journalism* 7:3, 262–280. <https://doi.org/10.1177/1464884906065512>
- Forster, Michael (toim.) (2002). *Philosophical Writings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Harcup, Tony (2015) Listening to the voiceless. The practice and ethics of alternative journalism. Teoksessa: Atton, Chris (toim.). *The Routledge Companion to Alternative and Community Media*. Routledge: London and New York, 313–323. <https://doi.org/10.4324/9781315717241>
- Hiltunen, Kaisa & Sääskilahti, Nina (toim.) (2019). *Kuulumisen reittejä taiteessa*. Turku: Eetos.
- Hiltunen, Kaisa; Sääskilahti, Nina; Ahvenjärvi, Kaisa; Jäntti, Saara; Lähdesmäki, Tuuli; Saresma, Tuija. & Vallius, Antti (2019). *Kuulumisen neuvotteluja taiteessa*. Teoksessa: Hiltunen, Kaisa & Sääskilahti, Nina (toim.). *Kuulumisen reittejä taiteessa*. Turku: Eetos, 9–28.

- Harrison, Jackie (2010). User-generated content and gate-keeping at the BBC Hub. *Journalism Studies* 11:2, 243–256. <https://doi.org/10.1080/14616700903290593>
- Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa & Halonen, Ilpo (1998). Argumentaatioanalyysi ja hyvän argumentin ehdot. Teoksessa: Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (toim.). *Argumentti ja kritiikki*. Tampere: Gaudeamus, 60–113.
- Kivikuru, Ullamaija (2000). Kanssalaisten yhteisyys ja ”he”. Teoksessa: Tapper, Helena (toim.). *Me median maisemissa: reflektioita identiteettiin ja mediaan*. Helsinki: Palmenia, 11–50.
- Kivikuru, Ullamaija (2017). Aikakauslehdistö. Teoksessa: Nordenstreng, Kaarle & Nieminen, Hannu (toim.). *Suomen mediamaisema*. Tampere: Vastapaino, 118–137.
- Klinge, Matti (1997). *Kaukana ja kotona*. Helsinki: Schildt.
- Korhonen, Kuisma (2019). Kumpulien yöstä veren ja maan ideologioihin. Kulttuurinen muisti ja kuulumisen maasidonnaiset metaforat. Teoksessa: Hiltunen, Kaisa & Sääskilähti, Nina (toim.). *Kuulumisen reittejä taiteessa*. Turku: Eetos, 31–52.
- Labonte, Roland; Schrecker, Ted; Sanders, David & Meeus, Wilma (2004). *Fatal Indifference: The G8, Africa, and Global Health*. Capetown: University of Cape Town Press & IDRC.
- Lee Patterson, Cynthia (2015). Magazines as historical study subjects. Reflecting the sociocultural reality. Teoksessa: Abrahamson, David & Prior-Miller, Marcia (toim.). *The Routledge Handbook of Magazine Research: The Future of the Magazine Form*. New York: Taylor & Francis, 65–85. <https://doi.org/10.4324/9781315722283-5>
- Lowenthal, Leo (1984). *Literature and Mass Culture. Communication and Society*. Vol. 1. New Brunswick & London: Transaction Books.
- Mastro, Dana (2017). *Audience Effects: Minority and Majority Groups*. Wiley Online Library. <https://doi.org/10.1002/9781118783764.wbiemeo136>
- Mersey, Rachel (2015). The changing magazine audience. Enriching the reader relationship. Teoksessa: Abrahamson, David & Prior-Miller, Marcia (toim.). *The Routledge Handbook of Magazine Research: The Future of the Magazine Form*. New York: Taylor & Francis, 519–533. <https://doi.org/10.4324/9781315722283-33>
- Moring, Tom (2017). In the language or on the language: Paradoxes in media policy on minorities. *Multiethnica* 36-37, 33–42.
- Moring, Tom (2019). Minority language media: Issues of power, finance and organization. Teoksessa: Hogan-Brun, Gabrielle & O'Rourke, Bernadette (toim.). *The Palgrave Handbook of Minority Languages and Communities*. UK: Palgrave Macmillan, 433–450. https://doi.org/10.1057/978-1-137-54066-9_17
- Olesen, Thomas (2015). Global injustice memories. Teoksessa: Hög Hansen, Anders; Hemer, Oscar & Tufte, Thomas (toim.). *Memory on Trial. Media, Citizenship and Social Justice*. Zürich: Lit Verlag, 45–55.
- Prior-Miller, Marcia (2015). Magazine typology. Using operational classification theory. Teoksessa: Abrahamson, David & Prior-Miller, Marcia (toim.). *The Routledge Handbook of Magazine Research: The Future of the Magazine Form*. New York: Taylor & Francis, 22–50. <https://doi.org/10.4324/9781315722283-3>
- Rodriguez, Clemencia (2001). *Fissures in the Mediascape: An International Study of Citizens' Media*. Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Roman, Leslie & Henry, Annette (2015). Diasporic reasoning, affect, memory and cultural politics: An interview with Avtar Brah. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 36:2, 243–263. <https://doi.org/10.1080/01596306.2015.1013246>
- Rožukalne, Anda (2012). Young people as a media audience: From content to usage processes. *Central European Journal of Communication* 5:1, 105–120.
- Saarenmaa, Laura (2010). *Intiimin äänet. Julkisuuskuulttuurin muutos suomalaisissa ajanvietehdissä 1961–1975*. Tampere University Press.
- Saukkonen, Pasi (1999). *Suomi, Alankomaat ja kansallisvaltion identiteettipolitiikka: Tutkimus kansallisen identiteetin poliittisuudesta, empiirinen sovellutus suomalaisiin ja hollantilaisiin teksteihin*. Helsingin yliopisto.
- Saukkonen, Pasi (2011). *Mikä suomenruotsalaisissa ärsyttää? Selvitys mediakeskustelusta Suomessa. Magma-studie 1*. Helsinki: Magma.
- Savage, Mike; Bagnall, Gaynor & Longhurst, Brian (2005) *Globalization and Belonging*. London: Sage.
- Singer, Jane; Hermida, Alfred; Domingo, David; Heinonen, Ari; Paulussen, Steve; Quandt, Thorsten; Reich, Zvi & Vujnovic, Marina (2011). *Participatory Journalism in Online Newspapers: Guarding the Internet's Open Gates*. New York: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444340747>

- Soan, Sue (toim.) (2004). *Additional Educational Needs: Inclusive Approaches to Teaching*. London: Routledge.
- Sonkamuotka, Outi (2013). *Naistenlehdet ja netti. Tutkimus painetun lehden ja nettisivujen rooleista naistenlehtikonsepteissa*. Lahti: Lahden muotoilu- ja taideinstituutti.
- Sreberny-Mohammadi, Annabelle & Mohammadi, Ali (1994). *Small Media, Big Revolution: Communication, Culture, and the Iranian Revolution*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Tufte, Thomas (2015). Memories of agency, participation and resistance. Towards a diachronic dimension in communication for social change. Teoksessa: Hög Hansen, Anders; Hemer, Oscar & Tufte, Thomas (toim.). *Memory on Trial. Media, Citizenship and Social Justice*. Zürich: Lit Verlag, 57–71.
- Töyry, Maija (2005). *Varhaiset naistenlehdet ja naisten elämän ristiriidat: Neuvotteluja lukijasopimuksesta*. Helsingin yliopisto.
- Töyry, Maija; Helle, Merja & Jaakola, Minna (2011). Predicted, constructed, and actual reader. Presentation, COSTAction “Transforming Audiences, Transforming Societies”, Aalto University, Helsinki, 6–7.6.2011.
- Wolseley, Roland Edgar (1951). *The Magazine World. An Introduction to Magazine Journalism*. New York: Prentice-Hall.
- Yuval-Davis, Nira (2004). Borders, boundaries and the politics of belonging. Teoksessa: May, Steven; Modood, Tariq & Squires, Judith (toim.). *Ethnicity, Nationalism and Minority Rights*. Cambridge: Cambridge University Press, 214–230. <https://doi.org/10.1017/cb09780511489235.011>
- Ytre-Arne, Brita (2013). Changing magazine journalism. Key trends in Norwegian women’s magazines. *Nordicom Review* 34 Special Issue, 75–88.